

КРИТИЧНІ ЧИННИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ РЕЦЕСІЇ COVID-19

©2020 КАЛЮЖНА Н. Г., КОВТУН Т. К.

УДК 338.124; 339.97
JEL: E32; F01; F42

Калюжна Н. Г., Ковтун Т. К. Критичні чинники та перспективи відновлення світової економіки в умовах глобальної рецесії COVID-19

Статтю присвячено визначенню та систематизації відмітних ознак рецесії COVID-19 як безпрецедентної за масштабом поширення та впливу на світову економіку фази спаду ділової активності. Досліджено динаміку основних показників економічного зростання та обґрунтовано, що від'ємні лінійні прогностичні тренди дозволяють прогнозувати довгостроковий період відновлення після поточної глобальної рецесії. Показано, що глобальна рецесія 2020 р. негативним чином впливає на перспективи відновлення ключових національних економік світу з огляду на високу ймовірність запровадження повторних карантинних обмежень. На підставі аналізу динаміки індексу глобальної економічної невизначеності підтверджено перебування світової економіки в найбільш невизначеному стані за період спостережень. За результатами аналізу значень барометра світової торгівлі товарами у 2020 р. засвідчено негативні зрушення у структурі та динаміці зовнішньоторговельного обігу та сумнівність швидкого відновлення глобальних ланцюгів постачань. На підставі узагальнення результатів дослідження систематизовано ключові відмітні ознаки економічної рецесії COVID-19 та констатовано, що, окрім притаманної будь-якій рецесії втрати темпів зростання світового виробництва, поточна економічна криза супроводжується падінням до критичних позначок низки індикаторів інтенсивності глобального розвитку, що підтверджує її безпрецедентність за масштабом поширення та впливу на світову економіку. Обґрунтовано, що підтвердження визначених тенденцій дозволяє передбачити довгострокові негативні наслідки сучасної глобальної рецесії, що зумовлює необхідність обґрунтування напрямів відновлення світової економіки та зовнішньоторговельного співробітництва держав за кризових умов.

Ключові слова: глобальна економічна рецесія, світова економіка, COVID-19, локдаун, індикатор економічного розвитку, індекс глобальної економічної невизначеності, барометр світової торгівлі товарами, систематизація.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-39-46>

Рис.: 5. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 17.

Калюжна Наталія Геннадіївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри світової економіки, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: n.kalyuzhna@knute.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0513-705X>

Researcher ID: L-8274-2016

Ковтун Тарас Костянтинович – студент, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: t_kovtun_fmtp_18_12_B_d@knute.edu.ua

UDC 338.124; 339.97
JEL: E32; F01; F42

Kalyuzhna N. G., Kovtun T. K. The Crucial Factors and Prospects for the Recovery of the World Economy in the Global COVID-19 Recession

The article focuses on identifying and systematizing the hallmarks of the COVID-19 recession as unprecedented in terms of the both spread and impact on the global economy in the phase of business activity downturn. The dynamics of the main indicators of economic growth are researched and it is substantiated that the negative linear forecast trends allow forecasting the long-term recovery period after the current global recession. It is shown that the global recession of 2020 negatively affects the prospects for the recovery of major national economies of the world, given the high probability of the introduction of repeated quarantine restrictions. Based on the analysis of the dynamics of the index of global economic uncertainty, the world economy is confirmed to be in the most uncertain state during the period of observations. According to the analysis of the values of the barometer of world trade in goods in 2020, negative changes in the structure and dynamics of foreign trade turnover and doubt for the rapid recovery of global supply chains were evidenced. Based on the generalization of the results of the study, key distinctive signs of the COVID-19 economic recession have been systematized justifying that, in addition to any recession inherent in the loss of growth rate of world production, the current economic crisis is accompanied by a drop reaching the critical deadlines of a number of indicators of the intensity of global development, which confirms its unprecedented spread and impact on the world economy. It is substantiated that the confirmation of the determined trends allows to predict the long-term negative consequences of the modern global recession, which leads to the need to substantiate the directions of recovery of the world economy and foreign trade cooperation of the countries under crisis conditions.

Keywords: global economic recession, world economy, COVID-19, lockdown, indicator of economic development, index of global economic uncertainty, barometer of world trade in goods, systematization.

Fig.: 5. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 17.

Kalyuzhna Nataliya G. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of World Economy, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: n.kalyuzhna@knute.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0513-705X>

Researcher ID: L-8274-2016

Kovtun Taras K. – Student, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: t_kovtun_fmtp_18_12_B_d@knute.edu.ua

Стрімке розгортання пандемії коронавірусу та сумнівність перспектив її подолання в найближчій перспективі призвели до масштабної ескалації загроз сталому розвитку глобальної економічної системи. За прогнозами Міжнародного валютного фонду (МВФ), наданими у січні 2020 р. [1], світова економіка мала зрости на 3,3% у поточному році та забезпечити зростання на рівні 3,4% у 2021 р. (табл. 1).

Проте вже у квітні 2020 р. прогноз показників економічного розвитку від МВФ передбачав протилежне – падіння на 3%, включаючи численні ризики та відсутність будь-яких перспектив. Більше того, вже у червні цього ж року МВФ суттєво погіршив власний квітневий прогноз стосовно практично всіх показників економічного зростання – як за групами країн, так і світової економіки в цілому. Підставою таких песимістичних прогнозів стало входження світової економіки в одну з найглибших глобальних рецесій з часів Другої світової війни. В основі зниження економічної активності, вочевидь, перебуває пандемія COVID-19, яка, за попередніми оцінками, може призвести до зниження темпів зростання світового ВВП від 2% до 5%. Окрім цього, слід зазначити, що чисельність безробітного населення може скласти від 14,4 млн до 80,3 млн осіб, особливо в країнах з низьким рівнем економічного розвитку [2].

Беззаперечний руйнівний вплив світової пандемії на глобальну економіку зумовлює активізацію наукових розробок у напрямі формалізації специфічних ознак сучасної економічної кризи та оцінювання перспектив її подолання. Оцінюванню впливу COVID-19

на економіку та суспільство присвячені роботи як вітчизняних [6–10], так і закордонних [11; 12] науковців та аналітиків. У фокусі досліджень перебувають такі аспекти, як: визначення соціально-економічних втрат як на рівні національної економіки [8; 9], так і в глобальному вимірі [6; 7; 11]; галузева специфіка перебігу та подальшого розгортання світової економічної кризи [12]; моделювання сценаріїв відновлення економіки України в середньо- та довгостроковій перспективах [9; 10] тощо.

Окремо слід зауважити на значущість у контексті дослідження робіт, які акцентують увагу на відмінностях поточної економічної рецесії від попередніх історично зафіксованих, що створює підґрунтя для вироблення дієвих заходів протидії кризовим явищам у світовій економіці [11]. Водночас пильної уваги потребує аналізування наслідків світової пандемії та зумовленої нею економічної рецесії для міжнародної торгівлі та зовнішньоторговельного співробітництва держав. На даному етапі дослідження в цій площині здебільшого представлені аналітичними публікаціями провідних міжнародних організацій, зокрема ЮНКТАД [13], Світової організації торгівлі [14], Світового банку [15] тощо. Необхідність обґрунтування раціональних векторів відновлення міжнародної торгівлі за кризових умов зумовлює актуальність досліджень у даному напрямку, які, передусім, мають бути спрямовані на визначення специфіки глобальної рецесії, викликаної поширенням COVID-19, та її наслідків для світової економіки.

Таблиця 1

Показники світового економічного зростання, %

Показник	Оцінка		Прогнозні значення				Відмінності порівняно з прогнозом МВФ станом на квітень 2020 р.	
			Прогноз МВФ станом на січень 2020 р.		Прогноз МВФ станом на червень 2020 р.			
	2018	2019	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Світовий ВВП, у т. ч.:	3,6	2,9	3,3	3,4	-4,9	5,4	-1,9	-0,4
<i>Розвинуті економіки</i>	2,2	1,7	1,6	1,6	-8,0	4,8	-1,9	0,3
<i>Розвиткові економіки</i>	4,5	3,7	4,4	4,6	-3,0	5,9	-2,0	-0,7
Світова торгівля товарами та послугами, у т. ч.:	3,8	0,9	2,9	3,7	-11,9	8,0	-0,9	-0,4
<i>Розвинуті економіки</i>	3,4	1,5	2,2	3,1	-13,4	7,2	-1,3	-0,2
<i>Розвиткові економіки</i>	4,5	0,1	4,2	4,7	-9,4	9,4	-0,5	-0,7
Споживчі ціни, у т. ч.:								
<i>Розвинуті економіки</i>	2,0	1,4	1,7	1,9	0,3	1,1	-0,2	-0,4
<i>Розвиткові економіки</i>	4,8	5,1	4,6	4,5	4,4	4,5	-0,2	0,0
Ціна на нафту	29,4	-10,2	-4,3	-4,7	-41,1	3,8	0,9	-2,5
LIBOR	2,5	2,3	1,9	1,9	0,9	0,6	0,2	0,0

Джерело: складено на підставі [1; 2].

Метою статті є визначення та систематизація відмітних ознак рецесії COVID-19 як безпрецедентної за масштабом поширення та впливу на світову економіку фази спаду ділової активності.

У загальному випадку під рецесію розуміється тривалий спад економічної активності. Економічна рецесія є циклічним явищем для країн з ринковою економікою, яке, зазвичай, повторюється кожні 4–7 років, але рецесія, викликана пандемією COVID-19, має очевидні відмінності. Важливим є усвідомлення того факту, що глобальна рецесія 2020 р. безпосередньо впливає майже на кожну національну економіку в усьому світі. Для прикладу, рецесія, викликана спалахом епідемії іспанського грипу, так званої «іспанки», в період 1918–1920 рр. супроводжувалася суворою ізоляцією, нині відомою як «локдаун», тому головні економічні та соціальні обмеження та введення «локдаунів» на початку 2020 р. були першими ознаками рецесії, яка прийшла до нас надовго, і наразі важко робити обґрунтовані припущення щодо глибини її впливу на світову економіку та приблизні терміни закінчення.

Для підтвердження перебування економіки у стані рецесії використовуються загальнозжиті макроекономічні показники, ключовим з яких є валовий внутрішній продукт як класичний індикатор загального розвитку економіки. Динаміку щорічного приросту світового ВВП і ВВП на душу населення в історичній ретроспективі наведено відповідно на *рис. 1* і *рис. 2*. Як свідчать результати візуалізації даних, глобальна рецесія, викликана пандемією COVID-19, утворила один із найбільших провалів у тенденції зростання обох показників – за останніми прогнозами МВФ, відповідно –4,9% та –4,36% порівняно з 2019 р. [4]. Додатково зазначимо, що від'ємні лінійні прогнозні тренди дозволяють прогнозувати довгостроковий період відновлення після поточної глобальної рецесії.

Подібні глобальні рецесії світ переживав у 1930-ті роки в період Великої депресії, а потім під час Другої світової війни. Як свідчать результати емпіричного аналізу [11], період зростання ВВП до початку Великої депресії тривав приблизно 10 років, а період зростання ВВП до початку війни – навіть близько 20 років. Зважаючи на нинішню ситуацію, важко прогнозувати часові межі повного відновлення позитивної динаміки ВВП, яку ми бачили в період до рецесії, оскільки ще зарано робити прогнози та надавати конкретні числові оцінки. Але, з огляду на історичний досвід, повне відновлення від рецесії та повернення докризового темпу зростання ВВП може зайняти від 3 до 10 років.

Ще одною важливою особливістю глобальної рецесії COVID-19 є світовий масштаб її поширення та впливу. На *рис. 3* наведено відсоткову оцінку кількості економік країн світу, які зазнали впливу від глобальних рецесій протягом останніх 150 років.

Для прикладу, глобальна рецесія в період Першої світової війни охопила 70% економік країн по всьому світу, Велика депресія – 83,8%, рецесія 2007–2009 рр. – приблизно 61,2% національних економік. Прогнозованим є те, що пандемія COVID-19 вже охопила 92,9% економічних систем, що говорить про найбільший масштаб глобальної рецесії у світі за останні 150 років, з якою світ ще не стикався. Це означає, що критично великий відсоток населення планети зазнає впливу глобальної рецесії COVID-19 і здається, що жодна країна не оминє цієї участі. На нашій планеті проживає близько 7,8 мільярдів людей, тому 92,9% усіх світових економік – це дуже велика кількість населення, і важко уявити, скільки людей постраждає від найбільшої за останні півтора сторіччя глобальної рецесії.

У середньому, враховуючи суттєвий досвід перебування світової економіки в стані глобальної рецесії, можна стверджувати, що вона настає приблизно кожні 10 років, але деякі з них є досить незначними – приблизно -1% зниження рівня ВВП. Проте глобальні рецесії, зумовлені Першою світовою війною, спалахом іспанського грипу, Великою депресією та Другою світовою війною, мали величезний негативний вплив на світову економіку та темпи зростання ВВП. Потім світ стикнувся з глобальною рецесією 2007–2009 рр. і, починаючи з 2020 р., більшість економік перебувають у глобальній рецесії COVID-19. Слід зазначити, що, базуючись на досвіді перебування світової економіки в стані глобальної рецесії, у 2020 р. варто очікувати зменшення світового ВВП приблизно на 4,9%, а період відновлення можна очікувати не раніше 2021 р.

Зазвичай, періоди економічного спаду в середньому тривають від 2 до 6 місяців, але небезпідставним є припущення, що глобальна рецесія 2020 р. триватиме довше та, як наслідок, матиме критичний вплив як на світову економіку в цілому, так і на національні економічні системи країн світу, у тому числі й найбільш розвинені (*табл. 2*). Базуючись на статистичних даних і прогнозах МВФ [2], можемо стверджувати, що у другому кварталі 2020 р. економіка США мала негативний приріст ВВП у розмірі 8%, Велика Британія – негативний показник у 10,2%, більшість економік країн Європи також скорочуються: Італія, Іспанія – негативний показник у 12,8%, Німеччина – 7,8%. Як видно з *табл. 2*, найбільших негативних наслідків від рецесії зазнають саме ті країни, де епідеміологічна ситуація є максимально критичною: США, Велика Британія, Італія, Іспанія та Німеччина. Ці країни переживають найбільш негативні зрушення в міжнародній торгівлі, туризмі, експорті сировини та зовнішньому фінансуванні, які мають нищівні наслідки для національних економік і зовнішньоторговельного партнерства між країнами. У цілому, слід зазначити, що у другому кварталі 2020 р. такі індикатори економічного розвитку, як обсяги

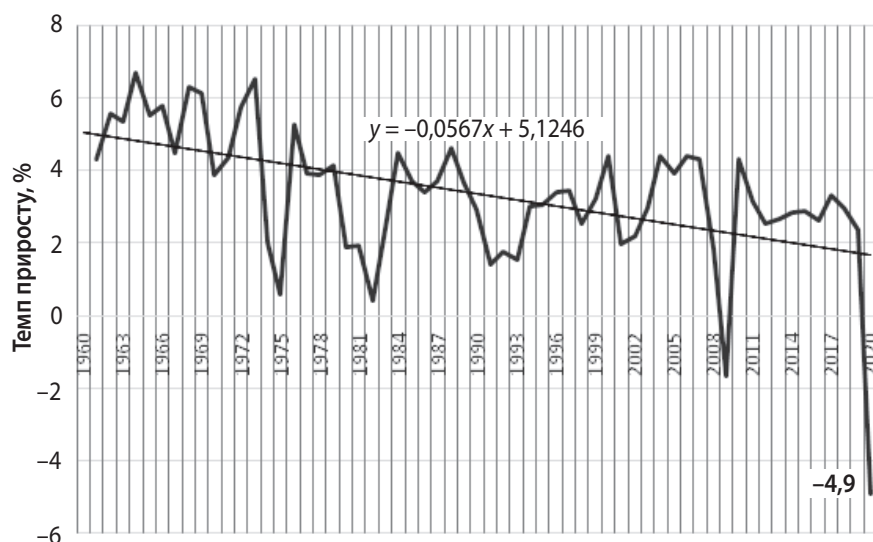

Рис. 1. Темпи щорічного приросту світового ВВП в 1960–2020 рр.

Джерело: складено на підставі [3].

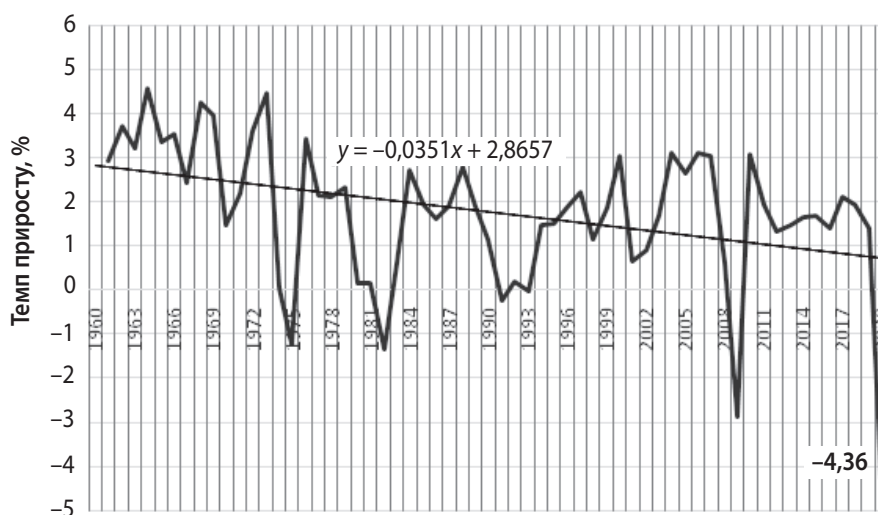

Рис. 2. Темпи щорічного приросту світового ВВП на душу населення в 1960–2020 рр.

Джерело: складено на підставі [3].

попиту, пропозиції, торгівлі та іноземних інвестицій, у світовому масштабі були глобально порушені. Негативний вплив на більшість показників економічного розвитку є однією з головних особливостей глобальної рецесії COVID-19, яка є більш ширшою та складною, ніж здається на перший погляд. Додатково зауважимо, що достатньо оптимістичні прогнози відновлення економіки (як у світовому вимірі, так і на національному рівні) можуть не справдитися з огляду на високу ймовірність введення повторних карантинних обмежень.

Беручи до уваги глобальність економічної рецесії COVID-19 та її руйнівний вплив як і на зовнішньоторговельні потоки між країнами, так і на падіння обсягів експорту, зменшення припливу іноземного капіталу, трудового ресурсу, а також кри-

тичний вплив на систему охорони здоров'я всіх країн, який пов'язаний з численними випадками зараження та нестабільністю вірусу, включаючи його здатність до мутації, необхідним є ствердження того, що рівень невизначеності під час пандемії піднявся до небачених раніше масштабів. Майбутнє завжди характеризується невизначеністю, яка радикально впливає на будь-який процес прийняття рішень. У випадку глобальної рецесії 2020 р. причиною настільки високого падіння рівня інвестицій, низького попиту споживачів та водночас панічного скуповування товарів у періоди локдаунів є глобальна невизначеність. Розвиток подій є настільки непередбачуваним, що велика кількість компаній і споживачів змушені перебувати в стані очікування, зменшуючи будь-які витрати. На рис. 4 наведено динаміку індексу глобальної економічної невизначеності (*Economic Policy Uncertainty Index*) [16].

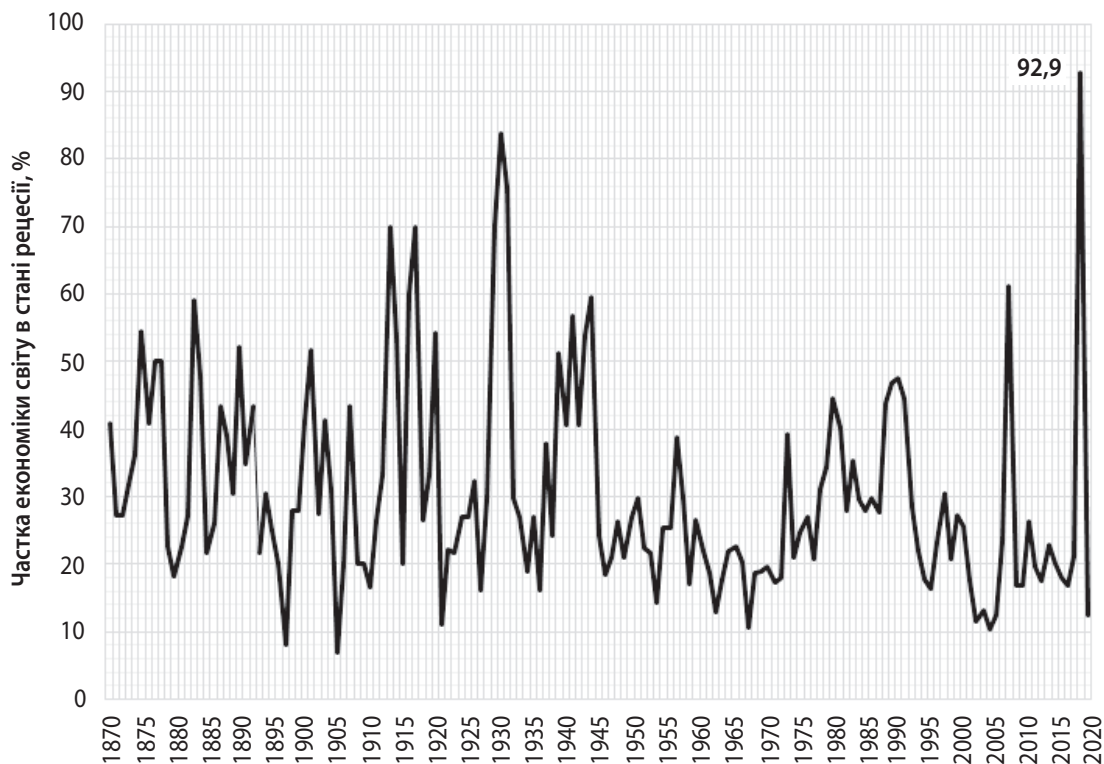

Рис. 3. Економіки світу в стані рецесії протягом 1870–2020 рр., % до загальної кількості

Джерело: складено на підставі [5].

Таблиця 2

Фактичні та прогнозні показники розвитку провідних економік світу, %

Країна	Фактичні показники		Прогнозні показники	
	2019 р.	2020 р.	2020 р.	2021 р.
Світ у цілому	2,9	-4,9	-4,9	5,4
Розвинені економіки в цілому, у т. ч.:	1,7	-8,0	-8,0	4,8
США	2,3	-8,0	-8,0	4,5
Німеччина	0,6	-7,8	-7,8	5,4
Франція	1,5	-12,5	-12,5	7,3
Італія	0,3	-12,8	-12,8	6,3
Іспанія	2,0	-12,8	-12,8	6,3
Велика Британія	1,4	-10,2	-10,2	6,3
Канада	1,7	-8,4	-8,4	4,9
Японія	0,7	-5,8	-5,8	2,4
Інші розвинені економіки	1,7	-4,8	-4,8	4,2

Джерело: складено на підставі [2].

Індекс нормалізовано таким чином, що в горизонті дослідження його динаміка зазнавала пікових значень у найбільш непередбачувані та нестабільні для світової економіки періоди та, відповідно, найменших значень – у найбільш прогнозовані часові інтервали з чіткими закономірними тенденціями до зростання або скорочення. Найбільш високого значення індекс зазнав у 2017, 2018 та 2020 рр. з верхніми піковими точками відповідно у 270,9; 339,8 і 423,8 пунктів. На підставі аналізу варто зазначити, що

сьогодні світ перебуває у стані найбільшої невизначеності за період спостережень, яка зумовлена саме глобальною рецесією COVID-19.

Нарешті, безпрецедентним є вплив рецесії COVID-19 на поточний стан і перспективи зовнішньоторговельного співробітництва держав світу. Прямим свідченням негативних зрушень у структурі та динаміці зовнішньоторговельного обігу є значення у 2020 р. барометра світової тор-

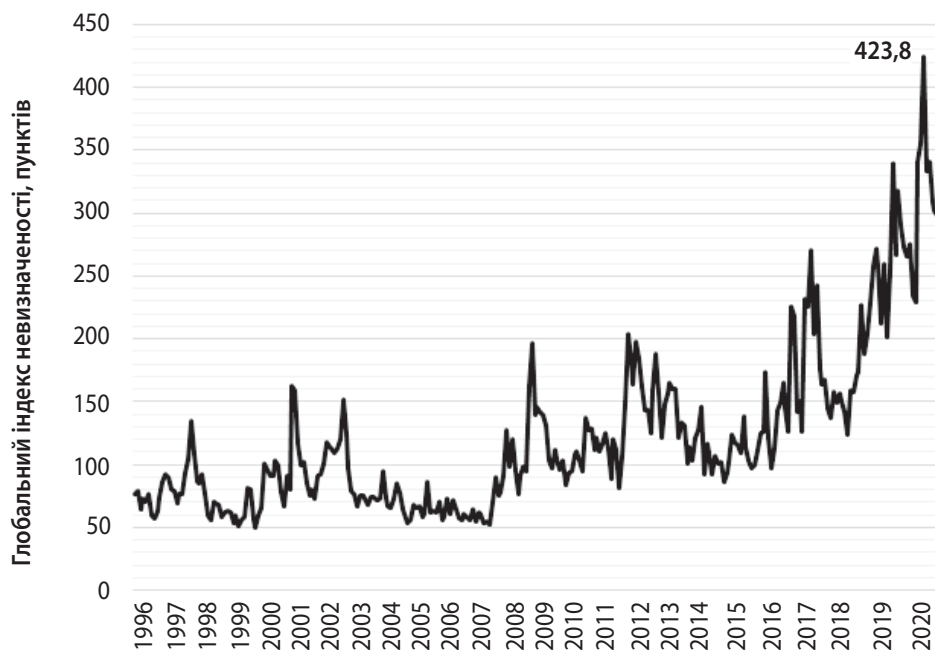

Рис. 4. Динаміка індексу глобальної економічної невизначеності в 1997–2020 рр.

Джерело: складено на підставі [16].

гівлі товарами СOT [17]. Даний індикатор призначений для вимірювання динаміки та виявлення поворотних моментів у зростанні міжнародної торгівлі товарами в режимі реального часу. Показник у 100 пунктів свідчить про збереження середньострокової тенденції, перевищення понад цю величину – про наявність позитивної тенденції, тоді як показники нижче 100 пунктів – про негативну тенденцію. Станом на листопад 2020 р. барометр міжнародної торгівлі товарами СOT дорівнював 100,7 пунктам, що є достатньо позитивним порівняно з рекордним мінімумом, зафіксованим у серпні поточного року, який склав 84,5 пункту, що свідчило про значне скорочення міжнародної торгівлі та обсягів виробництва продукції. Водночас слід зауважити, що більшість компонентів індексу барометра світової торгівлі зростає у третьому кварталі 2020 р., причому деякі з них піднімалися вище середньострокових тенденцій, а інші ж, навпаки, залишалися в депресії. Більшою мірою відновлення деяких показників барометра було зумовлене експортними замовленнями та торгівлею сільськогосподарською продукцією, показники яких були міцно зафіксовані вище середньострокової тенденції.

Результати узагальнення ключових відмітних ознак економічної рецесії COVID-19 наведено на рис. 5. Як видно з цього рисунку, окрім притаманної будь-якій рецесії втрати темпів зростання світового виробництва, поточна економічна криза супроводжується падінням до критичних позначок низки індикаторів інтенсивності глобального розвитку, що підтверджує її безпрецедентність за масштабом поширення та впливу на світову економіку.

ВИСНОВКИ

Систематизація відмітних ознак глобальної економічної рецесії COVID-19 дозволяє констатувати її безпрецедентний за масштабом поширення та впливом на світову економіку характер, свідченням чого є порушення позитивної динаміки ключових показників економічного розвитку, а також зафіксовані історичні мінімуми індексу глобальної економічної невизначеності та барометра світової торгівлі. Підтвердження визначених тенденцій дозволяє передбачити довгострокові негативні наслідки сучасної глобальної рецесії, що зумовлює необхідність обґрунтування напрямів відновлення світової економіки та зовнішньоторговельного співробітництва держав за кризових умов. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Tentative Stabilization, Sluggish Recovery? / World Economic Outlook. January 2020. URL: https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/01/20/weo-update-january2020?fbclid=IwAR3HKzp6OProjQ79n5oipMkuFsvB31shxN-6uWmlfb7cv_23wcJB-HuBs4I
2. A Crisis Like No Other, An Uncertain Recovery / World Economic Outlook. June 2020. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020>
3. World Development Indicators. URL: <https://data.worldbank.org/indicator>
4. World Economic Outlook Database. Report for Selected Countries and Subjects: October 2020. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2020/October>

ОЗНАКИ			
Порушення тенденцій зростання основних індикаторів світового економічного розвитку	Найбільша кількість національних економік у стані рецесії	Максимальний зафіксований рівень глобальної економічної невизначеності	Глобальне порушення торговельно-економічних потоків та ланцюгів постачань
↓	↓	↓	↓
Падіння у 2020 р. темпів щорічного приросту ВВП і ВВП на душу населення на -4,9% та -4,36% відповідно [4]	Частка економік світу в стані рецесії – 92,9% загальної кількості [5]	Індекс глобальної економічної невизначеності станом на 01.05.2020 р. дорівнює 423,8 пункту [16]	Рекордний мінімум значення барометра світової торгівлі товарами СОТ у 84,5 пункту станом на серпень 2020 р. [17]

Рис. 5. Ключові відмітні ознаки глобальної економічної рецесії COVID-19

Джерело: авторська розробка.

- The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/the-global-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world>
- Долбнєва Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. *Проблеми економіки*. 2020. № 1. С. 20–26. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26>
- Чепелюк М. І. COVID-19 як глобальна криза в умовах нової соціоекономічної реальності. *Бізнес Інформ*. 2020. № 10. С. 29–35. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-29-35>
- Кулицький С. Проблеми розвитку економіки України, обумовлені пандемією коронавірусу COVID-19 у світі, та пошук шляхів їх розв'язання. *Україна: події, факти, коментарі*. 2020. № 9. С. 47–53. URL: http://www.nbuvip.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4889:otsinka-perspektiv-rozvitku-ukrajinskoji-ekonomiki-v-umovakh-pandemiji-covid-19&catid=8&Itemid=350
- Економічний вплив пандемії COVID-19 на Україну: аналітичне дослідження / Д. Заха, В. Мовчан, В. Кравчук, Р. Кірхнер, Г. Полушкін. Берлін – Київ, квітень 2020 року. 21 с. URL: https://fpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf
- Україна: вплив COVID-19 на економіку і суспільство. Консенсус-прогноз: бачення постпандемічного розвитку у 2020–2024 рр. очима експертів та молоді. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/consensus-report>
- Balcilar M. COVID-19 Recession: The Global Economy in Crises // Conference: International Conference on Eurasian Economies (2–4 September 2020, Baku, Azerbaijan). DOI: 10.13140/RG.2.2.18258.17608
- Ozili P., Arun T. Spillover of COVID-19: Impact on the Global Economy. *SSRN Electronic Journal*. April, 2020. DOI: 10.2139/ssrn.3562570
- Kituyi M. Impact of the COVID-19 pandemic on trade and development: transitioning to a new normal. URL: <https://unctad.org/webflyer/impact-covid-19-pandemic-trade-and-development-transitioning-new-normal>

- demic-trade-and-development-transitioning-new-normal
- COVID-19 and World Trade. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/covid19_e/covid19_e.htm
- The Economy in the Time of COVID-19. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/33555/9781464815706.pdf?sequence=10&isAllowed=y>
- Economic Policy Uncertainty Index. URL: <https://www.policyuncertainty.com/>
- WTO Trade Barometers. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wtoi_e.htm

REFERENCES

- “A Crisis Like No Other, An Uncertain Recovery”. World Economic Outlook. June 2020. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdate-June2020>
- Balcilar, M. “COVID-19 Recession: The Global Economy in Crises”. *Conference: International Conference on Eurasian Economies*. Baku, Azerbaijan, 2020. DOI: 10.13140/RG.2.2.18258.17608
- “COVID-19 and World Trade”. https://www.wto.org/english/tratop_e/covid19_e/covid19_e.htm
- Chepeliuk, M. I. “COVID-19 yak hlobalna kryza v umovakh novoi sotsioekonomichnoi realnosti” [COVID-19 as a Global Crisis in the New Socio-Economic Reality]. *Biznes Inform*, no. 10 (2020): 29-35. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-29-35>
- Dolbniieva, D. V. “Vplyv COVID-19 na ekonomiku krain svitu” [The Impact of COVID-19 on the World's Economies]. *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2020): 20-26. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26>
- “Economic Policy Uncertainty Index”. <https://www.policyuncertainty.com/>
- Kituyi, M. “Impact of the COVID-19 pandemic on trade and development: transitioning to a new normal”. <https://unctad.org/webflyer/impact-covid-19-pandemic-trade-and-development-transitioning-new-normal>

- Kulytskyi, S. "Problemy rozvytku ekonomiky Ukrainy, obumovleni pandemiieiu koronavirusu COVID-19 u sviti, ta poshuk shliakhiv yikh rozviazannia" [Problems of Economic Development of Ukraine Caused by the Pandemic of Coronavirus COVID-19 in the World, and the Search for Ways to Solve Them]. *Ukraina: po-dii, fakty, komentari*, no. 9 (2020): 47-53. http://www.nbuv.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4889:otsinka-perspektiv-rozvitku-ukrajinskoji-ekonomiki-v-umovakh-pandemiji-covid-19&catid=8&Itemid=350
- Ozili, R., and Arun, T. "Spillover of COVID-19: Impact on the Global Economy". *SRN Electronic Journal*, April (2020). DOI: 10.2139/ssrn.3562570
- "Tentative Stabilization, Sluggish Recovery?" World Economic Outlook. January 2020. https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/01/20/weo-update-january2020?fbclid=IwAR3HKzp6OProljQ79n5oi pMkuFsvB31shxN-6uWmlfb7cv_23wcJBHuBs4I
- "The Economy in the Time of COVID-19". <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/33555/9781464815706.pdf?sequence=10&isAllowed=y>
- "The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World". <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/the-global-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world>
- "Ukraina: vplyv COVID-19 na ekonomiku i suspilstvo. Konsensus-prohnoz: bachennia postpandemichnoho rozvytku u 2020-2024 rr. ochyma ekspertiv ta molodi" [Ukraine: The Impact of COVID-19 on the Economy and Society. Consensus Forecast: Vision of Post-pandemic Development in 2020-2024 through the Eyes of Experts and Youth]. <https://www.unicef.org/ukraine/documents/consensus-report>
- "World Economic Outlook Database. Report for Selected Countries and Subjects: October 2020". <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2020/October>
- "WTO Trade Barometers". https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wtoi_e.htm
- World Development Indicators. <https://data.worldbank.org/indicator>
- Zakha, D., Movchan, V., Kravchuk, V., Kirkhner, R., and Polushkin, H. "Ekonomichniy vplyv pandemii COVID-19 na Ukrainu : analitychne doslidzhennia" [Economic Impact of the COVID-19 Pandemic on Ukraine: an Analytical Study]. https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf